BENELUX - GERECHTSHOF
REGENTSCHAPSSTRAAT 39
1000 BRUSSEL
TEL. 513.86.80

GRIFFIE

COUR DE JUSTICE BENELUX
39, RUE DE LA RÉGENCE
1000 BRUXELLES
TÉL. 513.86.80

GREFFE

A 83/2/9

ARREST VAN 23 OKTOBER 1984
in de zaak A 83/2

Inzake :

HENNEKE VISSER

tegen

CENTRAAL BEHEER SCHADEVERZEKERING N.V.

Procestaal : Nederlands

ARRET DU 23 OCTOBRE 1984
dans l'affaire A 83/2

En cause :

HENNEKE VISSER

contre

CENTRAAL BEHEER SCHADEVERZEKERING N.V.

Langue de la procédure : le néerlandais

HET BENELUX-GERECHTSHOF

in de zaak A 83/2

Gezien de brief van de Hoge Raad der Nederlanden van 12 april 1983 met een daarbij gevoegd, voor eensluidend gewaarmerkt, afschrift van het arrest van de Hoge Raad van 8 april 1983 in de zaak nr. 12.072 van HENNEKE VISSER, wonende te Stellendam (gemeente Goedereede), tegen CENTRAAL BEHEER SCHADEVERZEKERING N.V., gevestigd te Apeldoorn, waarbij overeenkomstig artikel 6 van het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof vragen van uitleg van de Gemeenschappelijke Bepalingen behorende bij de Benelux-Overeenkomst van 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen aan het Hof worden gesteld ;

TEN AANZIEN VAN DE FEITEN :

Overwegende dat het in deze gaat om een vordering van een benadeelde tegen een aansprakelijkheidsverzekeraar op grond van artikel 6, lid 1, eerste zin, van de Nederlandse Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen, overeenkomende met artikel 6, § 1, van vorengenoemde Gemeenschappelijke Bepalingen ;

dat de feiten waarvan moet worden uitgegaan blijkens rechtsoverweging 3.3 van het arrest van de Hoge Raad, als volgt kunnen worden omschreven :

Door een vorkheftruck, in eigendom toebehorend aan Koen Visser Produkten B.V. en bestuurd door de bij deze B.V. in dienst zijnde Orgers, is lichamelijk letsel veroorzaakt aan Visser. Orgers had opdracht gekregen om pallets, op ieder waarvan circa 20 balen rijst met elk een gewicht van ongeveer 50 kilogram waren geladen, met de vorkheftruck te verplaatsen van het magazijn naar de grondstoffenopslagplaats in de bedrijfsruimte van het bedrijf van voormelde vennootschap. De afstand waarover de pallets moesten worden vervoerd was circa 100 meter. De pallets moesten in de opslagplaats vier hoog op elkaar worden gestapeld langs een in de betreffende loods aanwezige wand van gaas, die als afscheiding diende tussen de grondstoffenafdeling en de tevens in die loods aanwezige inpakafdeling. Nadat Orgers met de vorkheftruck twee stapels van ieder drie

./.

op elkaar geplaatste pallets met rijstbalen naast elkaar tegen of nabij de scheidingswand had opgesteld, kwam hij met een pallet met balen rijst ter plaatse die hij boven op een van de beide stapels als vierde laag wilde neerzetten. Hij hief met de vorkheftruck de pallet omhoog en manoeuvreerde met de truck om de pallet op de beoogde plaats te zetten. Alstoen zijn de balen rijst die op de omhooggeheven pallet stonden en/of door stoten van die pallet tegen de pallet, die reeds als derde laag was geplaatst, de balen van deze pallet, gaan schuiven. Vaststaat dat vervolgens een aantal balen door de scheidingswand naar beneden is gevallen, welke - onder meer - Visser, die aan de andere zijde van de wand aan een lopende band inpakwerkzaamheden verrichtte, zeer ernstig hebben verwond. Zij heeft dientengevolge aanzienlijke materiële en immateriële schade geleden en/of zal die nog lijden. De vorkheftruck - die op zichzelf voldeed aan de omschrijving die artikel 1 van de Gemeenschappelijke Bepalingen geeft van motorrijtuigen - was ter plaatse waar en op het moment waarop het ongeval geschiedde, in het bedrijf van Koen Visser Produkten B.V. aanwezig als werktuig, bezig met hef- en stapelwerkzaamheden. Ter plaatse en ten tijde van het ongeval manoeuvreerde de vorkheftruck met behulp van zijn wielen zodanig en stelde zich zodanig op dat de omhooggeheven pallet op de juiste plaats bovenop de andere pallet (derde laag) kon worden geplaatst. Dit betekent dat de vorkheftruck zich bij het verrichten van de eigenlijke hef- en stapelwerkzaamheden met behulp van zijn wielen verplaatste teneinde de juiste positie in te nemen. De pallets werden telkens over een afstand van 100 meter door de vorkheftruck aangevoerd naar de plaats waar de hef- en stapelwerkzaamheden werden verricht. Er moet van worden uitgegaan dat de ruimte waar een en ander gebeurde, een weg of terrein is als bedoeld in artikel 2, paragraaf 1, eerste lid, van de Gemeenschappelijke Bepalingen.

TEN AANZIEN VAN HET VERLOOP VAN HET GEDING :

Overwegende dat de Hoge Raad het Benelux-Gerechtshof heeft verzocht de volgende vragen te beantwoorden betreffende de uitleg van artikel 2, § 1, eerste lid, en artikel 3, van de Gemeenschappelijke Bepalingen :

./.

Eerste vraag

Is de burgerrechtelijke aansprakelijkheid die volgens artikel 1, § 1, eerste lid, en artikel 3, van de Gemeenschappelijke Bepalingen, hierboven vermeld, moet zijn gedekt - voor zover het gaat om een motorrijtuig in beweging - iedere burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe een bij het manoeuvreren met een motorrijtuig gemaakte fout aanleiding kan geven, ongeacht of bij dat manoeuvreren sprake is van deelneming aan het verkeer ?

Tweede vraag

a. Staat de omstandigheid dat een motorrijtuig ten tijde van het ongeval als werktuig werd gebruikt, eraan in de weg om aan te nemen dat het alstoen deelnam aan het verkeer ?

b. Brengt de enkele omstandigheid dat het motorrijtuig zich bij het verrichten van de desbetreffende werkzaamheden met behulp van zijn wielen verplaatste teneinde de juiste positie in te nemen, mee dat het deelnam aan het verkeer ?

Derde vraag

a. Dient in een geval waarin sprake is van deelneming aan het verkeer en vervolgens van gebruik van het motorrijtuig als werktuig, een en ander zoals aangegeven in de omschrijving van de feiten, te worden onderzocht of er een zodanig verband is tussen die deelneming aan het verkeer en het gebruik van het motorrijtuig als werktuig dat geoordeeld moet worden dat de deelneming aan het verkeer door dat gebruik als werktuig geen einde neemt ?

b. Zo ja, naar welke maatstaf dient te worden beoordeeld of zodanig verband aanwezig is ?

Overwegende dat namens elk van partijen en door het Ministerie van Justitie van Nederland een schriftelijke memorie c.q. uiteenzetting is ingediend, en dat ter zitting van 23 januari 1984 het standpunt van Visser is toegelicht door Mr. J.L.W. Sillevis Smitt en het standpunt van Centraal Beheer Schadeverzekering N.V. door Mr. L.G. Eijkman ;

Overwegende dat op 15 mei 1984 Mr. H.L.J. Roelvink als daartoe aangewezen fungerend Advocaat-Generaal in deze zaak schriftelijk heeft geconcludeerd.

./.

TEN AANZIEN VAN HET RECHT :

Ten aanzien van de eerste vraag :

Overwegende dat - gelijk mede blijkt uit de Gemeenschappelijke Toelichting waarin menigmaal sprake is van "verkeersslachtoffers" - de strekking van de Benelux-overeenkomst en de daarbij behorende Gemeenschappelijke Bepalingen is, in de drie landen door middel van een verplichte verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid een in hoofdzaken overeenstemmende bescherming te geven aan de slachtoffers van het gemotoriseerde verkeer ;

dat een bescherming ter zake van schade die wel is veroorzaakt door een motorrijtuig, maar zonder dat deze schadeveroorzaking verband houdt met de deelneming van het motorrijtuig aan het verkeer als bedoeld in artikel 2, § 1, eerste zin, van de Gemeenschappelijke Bepalingen, buiten eerdergenoemde strekking van deze regeling valt ;

dat dan ook de aansprakelijkheid voor schade, veroorzaakt bij het manoeuvreren van een motorrijtuig, zonder dat sprake is van deelneming door dat motorrijtuig aan het verkeer, niet is een aansprakelijkheid welke krachtens artikel 3, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen moet zijn gedekt ;

dat de eerste vraag dus ontkennend dient te worden beantwoord ;

Ten aanzien van de tweede vraag :

Overwegende dat deze vraag het probleem aan de orde stelt dat in verband met het bepaalde in paragraaf 3 van artikel 3 rijst als een motorrijtuig niet of niet alleen is ingericht voor het verplaatsen van personen of goederen over wegen of terreinen, maar uitsluitend of mede om te dienen als werktuig voor andere verrichtingen dan het bewerkstelligen van zodanig vervoer ;

dat in een zodanig geval immers de vraag rijst of schade, veroorzaakt terwijl het motorrijtuig werd gebruikt als werktuig in de hiervoor bedoelde zin, valt onder de schade waarvoor de burgerrechtelijke aansprakelijkheid ingevolge genoemde bepaling door de verplichte verzekering moet worden gedekt ;

./.

dat de Hoge Raad nu onder a wenst te weten of de omstandigheid dat een motorrijtuig als hiervoor bedoeld ten tijde van het ongeval werd gebruikt als een "werktuig" eraan in de weg staat om aan te nemen dat het alstoen deelnam aan het verkeer ;

dat die vraag ontkennend moet worden beantwoord ;

dat daaraan kan worden toegevoegd dat wanneer het motorrijtuig bij het zich op een openbare weg of op terreinen, als bedoeld in artikel 2, § 1, verplaatsen schade zou veroorzaken op een wijze die karakteristiek is voor schadeveroorzaking door een motorrijtuig in het verkeer, het feit dat het motorrijtuig tegelijkertijd als werktuig in bovenbedoelde zin werd gebezigd, niet eraan in de weg zou staan dat de schade zou moeten worden aangemerkt als in het verkeer veroorzaakt, zodat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid daarvoor krachtens artikel 3, § 1, door de verzekering gedekt moet zijn ;

dat hierbij opmerking verdient, dat het voor het antwoord op de vraag of de schade is veroorzaakt op een wijze die karakteristiek is voor schadeveroorzaking door een motorrijtuig in het verkeer, van belang kan zijn of de schade is veroorzaakt op een voor het verkeer bestemde weg, dan wel op een bedrijfsterrein ; dat immers in het eerste geval een schadeveroorzaking door het motorrijtuig eerder als karakteristiek voor schadeveroorzaking door motorrijtuigen in het verkeer is te beschouwen dan in het tweede geval ;

dat de Hoge Raad voorts onder b wenst te weten of de enkele omstandigheid dat het motorrijtuig zich bij het verrichten van de desbetreffende werkzaamheden met behulp van zijn wielen verplaatste teneinde de juiste positie in te nemen, meebrengt dat het deelnam aan het verkeer ;

dat op die vraag moet worden geantwoord dat de enkele omstandigheid dat tijdens de schadeveroorzaking het motorrijtuig zich bij het verrichten van de desbetreffende werkzaamheden met behulp van zijn wielen verplaatste teneinde de juiste positie in te nemen, nog niet meebrengt dat de schadeverzoorzaking in het verkeer plaatsvond ; dat zulks met name niet het geval zal zijn, als het zich verplaatsen van het motorrijtuig

./.

redelijkerwijs slechts gezien kan worden als een onderdeel van de manoeuvre waarbij het motorrijtuig als "werktuig" wordt gebezigd en als de schade niet is veroorzaakt op een wijze die overigens karakteristiek is voor schadeveroorzaking door een motorrijtuig in het verkeer ;

dat mitsdien onderdeel b van vraag 2 ontkennend dient te worden beantwoord ;

Ten aanzien van de derde vraag :

Overwegende dat het feit dat een motorrijtuig, voordat het als "werktuig" te werk wordt gesteld en schade veroorzaakt, zich naar de plaats van het werk heeft bewogen en daarbij aan het verkeer heeft deelgenomen, niet meebrengt dat de daarna, bij het gebruik van het motorrijtuig als werktuig, veroorzaakte schade moet worden aangemerkt als in het verkeer veroorzaakt.

TEN AANZIEN VAN DE KOSTEN :

Overwegende dat het Hof volgens artikel 13 van het Verdrag betreffende de instelling en het statuut van een Benelux-Gerechtshof de kosten moet vaststellen, welke op de behandeling voor het Hof zijn gevallen, welke kosten omvatten de honoraria van de raadslieden van partijen, voor zover dit in overeenstemming is met de wetgeving van het land waar het bodemgeschil aanhangig is ;

dat volgens de Nederlandse wetgeving het salaris van de raadslieden van de partijen wordt begrepen in de kosten welke aan de in het ongelijk gestelde partij in rekening worden gebracht ;

dat gelet op het vorenstaande de kosten op de behandeling voor het Hof gevallen moeten worden bepaald als volgt : voor Henneke Visser op 2.000 gulden (exclusief B.T.W.) en voor Centraal Beheer Schadeverzekering N.V. op 2.000 gulden (exclusief B.T.W.) ;

Gelet op de conclusie van Mr H.L.J. Roelvink als daartoe aangewezen fungerend Advocaat-Generaal ;

./.

Uitspraak doende op de door de Hoge Raad der Nederlanden bij arrest van 8 april 1983 gestelde vragen ;

VERKLAART VOOR RECHT :

1. De aansprakelijkheid voor schade, veroorzaakt bij het manoeuvreren van een motorrijtuig, zonder dat sprake is van deelneming door dat motorrijtuig aan het verkeer, is niet een aansprakelijkheid welke krachtens artikel 3, § 1, van de Gemeenschappelijke Bepalingen moet zijn gedekt.

2. a. De omstandigheid dat schade is veroorzaakt door een motorrijtuig dat niet of niet alleen is ingericht voor het verplaatsen van personen of goederen over wegen of terreinen, maar uitsluitend of mede om te dienen als werktuig voor andere verrichtingen dan het bewerkstelligen van zodanig vervoer, en dat die schade is veroorzaakt terwijl het motorrijtuig aldus als werktuig werd gebruikt, staat er niet aan in de weg, dat het motorrijtuig op dat moment deelnam aan het verkeer. Met name zou, wanneer het motorrijtuig bij het zich verplaatsen op een openbare weg of op terreinen als bedoeld in artikel 2, § 1, schade veroorzaakt op een wijze die karakteristiek is voor schadeveroorzaking door een motorrijtuig in het verkeer, het feit dat het motorrijtuig tegelijkertijd als werktuig in de hiervoor bedoelde zin werd gebezigd, niet er aan in de weg staan dat de schade zou moeten worden aangemerkt als in het verkeer veroorzaakt ;

2. b. De enkele omstandigheid dat tijdens de schadeveroorzaking het motorrijtuig zich bij het verrichten van de desbetreffende werkzaamheden met behulp van zijn wielen verplaatste teneinde de juiste positie in te nemen, brengt nog niet mee dat de schadeveroorzaking in het verkeer plaatsvond ; zulks zal met name niet het geval zijn, als het zich verplaatsen van het motorrijtuig redelijkerwijs slechts gezien kan worden als een onderdeel van de manoeuvre waarbij het motorrijtuig als "werktuig" wordt gebezigd en als de schade niet is veroorzaakt op een wijze die overigens karakteristiek is voor schadeveroorzaking door een motorrijtuig in het verkeer ;

./.

3. Het feit dat een motorrijtuig, voordat het als "werktuig" te werk wordt gesteld en schade veroorzaakt, zich naar de plaats van het werk heeft bewogen en daarbij aan het verkeer heeft deelgenomen, brengt nog niet mee dat de daarna, bij het gebruik van het motorrijtuig als werktuig, veroorzaakte schade moet worden aangemerkt als in het verkeer veroorzaakt.

Uitspraak doende omtrent de op de behandeling voor het Benelux-Gerechtshof gevallen kosten :

Bepaalt die kosten :
voor Henneke Visser op 2.000 gulden (exclusief B.T.W.)
voor Centraal Beheer Schadeverzekering N.V. op 2.000 gulden (exclusief B.T.W.)

Aldus gewezen door de Heren Mr. Ch.M.J.A. Moons, President, R. Thiry, Eerste Vice-President, R. Janssens, Tweede Vice-President, R. Soetaert, F. Hess, Mevrouw J. Rouff, de Heren O. Stranard, Mr. S.K. Martens, rechters en de Heer Mr. H. Drion, plaatsvervangend rechter ;

en uitgesproken door de Heer President Mr. Ch.M.J.A. Moons ter openbare zitting te 's-Gravenhage op 23 oktober 1984, in aanwezigheid van de Heer Advocaat-Generaal, Mr. W.J.M. Berger en de Heer griffier C. Dejonge.

(C. DEJONGE)

(Ch.M.J.A. MOONS)